

J E L E N K O R.

32. szám.

Pest szombat apríl 20dikán.

1833.

Foglalat: Magyarország (Pozsonyban ker. 's orsz. ülések. Kinevezések. Emlékeztetés a' m. t. Társaság részéről. Concur- sus. K. kam. tudósítás. Gróf Teleki Johanna †. Hírek Gömör, Kassa, 's Szögedről). Anglia (felső- 's alsóházi ülések april 3ikaig. Albion a' belga-hollandi ügyről. Éjszakamerikában Clay tarifbillje elfogadva). Francziország (köv. kam. ülések april 5ikeig. Strassburg és Párisból levelek az allg. Zeit.ban). Portugália (Sartorius levele dom Pedrohoz). Spa- nyolország (Madridban a' minister változások hírére zavarok). Törökország (hírek Alexandriából touloni újságok után). Elegy 's újabb hírek. Gabonaár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. April 11ikén nem tartván a' főrendü tábla ülést, RRink még 10iki orsz. ülésökben elfogadott vallásos suly tárgyi ü- zenetüket csak más nap, az az 12ikén uta- síthaták a' Főrendekhez, hol felolvastatván közleírásra bocsáttatott. Egyszersmind a' két tábla részéről elegy küldöttség neveztetett főpohárnok ur előlülése alatt az országos sé- relmek, ha még ollyasak volnának, szorgal- mas egybeszedésére, 's annak idejében orsz. tanácskozás alá terjesztésére. Ez alatt a' közben tartott ker. gyűlések elvégzék az ur- bariumi munkálatok 3 §nak 5 's 6ik fejeze- teit, a' földes ur feltartott jogairól szólókat, 's 15ikén már a' 4 §. vitatásába bocsátkoztak.

Királyunk Ő Felsége f. eszt. febr. 17k. költ legmagasb rendelése szerint Bornemi- sza Gábor, Gosztonyi Miklós, Markovics János és Szucsics József kir. táblai közbi- rákat; martz. 4k. költ határozata szerint pe- dig Dessewffy Bertalan personalisi ítélőmes- tert m. kir. tanácsnokságra méltóztatott ke- gyelmesen emelni.

Emlékeztetés a' magyar tudós Társaság részéről.

Azért megyen ez azon t. t. Irókhhoz, kik a' Társaságnak 1831re és 1832re kitett juta- lom kérdése feloldásán dolgoznának, hogy a' nyelvtudományi és mathesisi kérdésre ké- szülő feleletet e' folyó 1833 Juniasának 8ikára, alólrtnak már kezéhez érkezhette küldjék, a' kihirdetett mód' megtartásával.

Azon t. t. Iróknak pedig, kik egyéb kéziratot küldenek, utasítás adatik: tegyék ki eredeti munka-e az vagy fordítás, és ha fordítás, ki annak eredeti szerzője.

Tudják egyébbiránt az akárminemü tár- gyu kéziratot beadni kívánók, hogy azokat csinosan írva 's békötve legjobb küldeniek.

Pesten, az Aprilis 15d. 1833 tartott héti ü- lésből.

Döbrentei Gábor m. k. titoknak
Lakik Budán Váralja 8lik szám.

Tipula Péter urnak a' pesti kir. Egye- temhez a' politikai tudományok oktató-szé- kére történt kineveztetésével a' pozsonyi kir. Akademiában ugyan a' politikai tudomá- nyok tanító-széke, mellyel évenként 500 fr. 's egyéb pCtes toldalék díjak járulnak megü- rülvén, reá ezenel f. eszt. aug. 1sőjére con- cursus hirdettetik a' pesti kir. Egyetemnél tartandó.

A' nagymélt. m. kir. udv. Kamara Roller Aloiz puchovi ellenörködő mázsamestert, 's már Iglóra sóperceptornak nevezettet, a' köz- ben megürült puchovi sóperceptorságra al- kalmazta, Iglóra pedig az ugyan ott eddig ellenörködött mázsamestert Ferary Jánost nevezte ki sóperceptorrá.

Pesten f. h. 13ikán mélt. Széki gróf Te- leki Johanna asszony aszódi báró Podmanicz- ky Mihály ur hitvese, inlázban szenvedett három héti betegsége után, élének 39ik é- vében, boldog házasságának pedig 5ik ha- vában a' nyugalmasb életre csendesesen ált- szenderült. Tetemei a' boldogultnak ugyan Pesten tartott csendes kíséző áldás után As- szódon a' nemzetségi sirboltban takarítottak el. Halotti tisztelet pedig f. h. 28ikán fog ér- te a' pesti helyv. vallásu evang. templomban tartatni.

Igazsága van Széchenyinknek, így ir gömöri egyik levelezőnk, állitván „hogy ha nevezetesebb épület tétetik valahová, annak vonzó ereje van, mást hasonlót idézni elő maga mellé“ ezt Jolsván is tapasztaljuk. Szász-Coburg 's gothai herczeg, mint már a' Jelenkorban is említettet, pompás kath. templomot épített e' városban, 's már az e- vang. felekezet is kedvet kapott a' maga té- res templomához tornyot, — vagy tán ket-

tőt is, a' mint telik építtetni, már a' szükséges köveket hordatja, 's sokan a' városbeliek közül reá szép summákat irtak alá. Ez nagyon diszesitendi a' várost, 's az evang. templomnak is kitünő tekintetet kölcsönözend. Gömörben mult télen sok gyermek szenvedett számárhurutban, még olyanok is kikre különös gond volt hogy hidegre ne menjenek, többen el is haltak benne, 's a' nyavalya csak a' tavasszal kezdé szünni.

Kassán 1832ben 449 gyermek született, közülök 201 fiú 's 193 leány. Házasságra lépett 170 pár; megholt pedig mindössze 432.

Sz. kir. Szöged városában lakozó zselér Csonka Antal hitvese Dicső Ágnes dicső termékenységének egy újabb nevezetes példáját adá, midőn f. eszt. jan. Sikan egyszerűen 4 leánykát hozott e' világra, minekutánna már 1830's — 31ben is kettős gyermekeket szült volna. Ez újabb négyes magzat felvette ugyan a' keresztiséget, de utána csak hamar mind elhalt. Maga az anya egészséges és további szaporításra ép, alkalmas.

A N G L I A.

Az irlandi csendbillt aprilis elsőjén került a' felsőházba vissza 's az alsóház által azon tett módosítások itt újra vitatás alá jöttek. A' toryk igen rosszul voltak ezen módosításokkal megelégedve 's lord Grey önkényt megvallotta, hogy némellyek elmaradását ő is ohajtotta volna, de most már csak az lehet kérdésben, elfogadtassék e' a' némelly részben hiányos billt úgy a' mint által jött, vagy viszonmódosítások által újabb halasztás és idővesztés okoztassék. Legnagyobb zajt okozott a' 4ik záradékhoz tett azon melléklet, hogy a' lord helytartó csupán az egyházi tizedek meg nem adása végett ne hirdethessen valamelly falut vagy vidéket zavar állapotba, azaz ne léptethesse a' csendbillt erőbe. Hg Wellington ez ellen igen kikélt, mivel a' melléklet igen helytelen különiséget állít fel az egyházi és világi vagyon között, megtagadja az egyháztól az illő védelmet 's általában az egész billt fogadatlanná teszi. Lord Brougham ezt ugyan nem véli, de megvallja, hogy minden tisztelete mellett az alsóház iránt ő sem képes elegendő okot találni, melly az alsóházat ezen melléklet elfogadására bírhatá, azért is

ő nem mondhat annak védelmére egyebet, mint hogy ezen egyetlen fogyatkozás miatt nem kell az egész billt félre vetni. Lord Harrowby úgy akart a' dolgon segíttetni, hogy a' mellékletbe ezen szó után „tized“ ezek is bele szurassanak: „bér vagy adó.“ — Ezt azonban lord Brougham a' billt igen nagy elgyengülése miatt helybe nem hagyhatván, Harrowby javaslata 85 szóval 45 ellen el-mellőztetett 's a' ház a' billt minden módosítványival együtt, minden további szavazat nélkül, elfogadta. Ugyan ezen billt a' felsőház más napi ülésében lord Brougham, marquis Lansdowne és hg Richmond mint erre kinevezett biztosok által a' királyi jóváhagyást is megnyerte 's így országos törvényé vált.

Az alsóházban april 1sőjén legelőbb is Codrington ur ada be kérelmet a' tünnel építőitől, kik e' munka bevégezhetésére, mellyre ők már 170,000 font sterlinget költöttek, a' statustól kérnek segedelmet. A' Speaker ajánlatára Codrington ur ezen kérelmet, melly privátkérellem formájában vala készítve, visszavevé 's később public billt képen fogja a' háznak előterjeszteni. Erre, miután lord Althorp jelenté, hogy Sikan a' husvéti ünnepek végett az ülések elhalasztatását, — de nem tovább egy hétnél — fogja ajánlatba hozni, a' mai napirendhez képest a' ház biztossággá változott, hogy mint illyes az irlandi egyházi reform ügyében tehesse határozatit. Lord Althorp indítványára a' következő határozat fogadtatott ma el: A' biztosság úgy vélekedik: hatalmazzassék fel az irlandi lordhelytartó egy egyházi biztosság kinevezésére, melly végre hajtson minden végzetet, melly a' jelen parlamentben az irlandi egyházi jövedelmeket illető törvények módosításokra vagy változtatásokra nézve fog történni. A' kinevezendő biztosoknak, ha azok nem püspökök, e' czim alatt egyszersmind illő fizetést vagy más jutalmat is rendelhet a' lordhelytartó. — E' határozat, noha azt a' tory tagok hevesen ellenzék, minden szavazat nélkül fogadtatott el.

Más nap még két határozat tétetett 's fogadtatott el e' tárgyban, egyike a' church cess (egyházi adók a' templomjavítások, jövedelmi pótlékok 's más illyes egyházi vagy

vallási czélokra) eltöröltetése 's helyettök a' 200 fontnál nagyobb jövedelmekből leendő esztendei lerovások behozatala 's az ezen jövedelmekből eddig fizettetni szokott annaták megszüntetése végett. Utóbb tudósítás olvastatott fel a' hadi budgetről, mellyet mint említők, Hobhouse ur terjesztett a' ház eléjébe. Hume ur ezen alkalommal indítványt tett a' katonakorbácsolás megszüntetésére, melly tárgy tavaly is megfordult a' ház előtt 's minthogy azt akkor a' mostani ministerek pártolák, reménylé Hume ur, hogy ők az indítványt most is gyámolítandják. Hosszu vitatások keletkeztek, mellyekben azonban a' ministerek nem vettek részt, kivévén az egy lord Palmerstont, ki különösen megjegyze, hogy a' legtapasztaltabb tisztek tanúsága szerint még most lehetetlen a' katonafenyítéket fentartani korbács nélkül, a' mit sajátkép e' végre tett próbák bebizonyították. Végre sir Burdett ajánlatára Hume ur úgy módosítá indítványát, hogy a' korbács ezentul csak egyenes ellenszegülés, lopás és az őrhelyen lerészegülés eseteiben alkalmaztathassék; de az így módosított indítvány is noha csak csekély többséggel (151 > 140) elmellőztetett.

Az april 3ki ülés nem nyujt semmi emlékeztetést azon kívül, hogy újabb biztosság neveztetett ki az úgy nevezett tíz óra-bill megvizsgálására, melly szerint t. i. tilos legyen ezentul a' kisdedeket 's általában kis korukat napjában tíz órán tul dolgoztatni a' gyárokban 's más műhelyekben. Lord Althorp nem levén jelen, több indítvány husvét utánra halasztatott. Más nap u. m. nagycsötörtökön, miután Spring-Rice ur ajánlatára új követválasztás rendeltetett Coventryben a' hadministerré lett Ellice ur helyébe, — a' ház april 15ikére halasztá üléseit. Ugyan ezt tévé a' felsőház, melly az alsóháztól ált jött néhány bill elfogadása után april 16ikáig oszlott el. — Lord Althorp beteg. — Hobhouse ufolag megválasztatott Westminsterben.

A' belga-hollandi ügyről így ír az Albion april 5ikén: Az angol és franczia kormány úgy látszik igen ohajtják már ezen ügynek elintéztetését. Tegnap estve egy javaslat utasított a' hollandi királyhoz, mellyben nem a' vég egyezés pontjairól van ugyan

szó, mint némelly ujságok hirlelék, hanem arról, hogy Dedel ur hatalmat kapjon egy illy végegyezés megköthetésére, milly hatalommal ő mind eddig nem bir. Ez a' javaslat sokkal békésebb kifejezésekkel van írva, mint a' millyekkel eddig lord Palmerton ministeriuma a' haagai cabinet iránt élt; azonban nem igen lehet reményleni, hogy az embargot kormányunk olly hamar visszavegye, mint azt a' cityben tegnap sokan hívék. Mind eddig legalább csak olly feltételek alatt akará kormányunk az embargot visszavenni, mellyeket (különösen Leopold megismerését) a' hollandi király elfogadni nem vala hajlandó, már pedig az európai újabb viszonyok sem mutatnak semmi ollyast a' mi őt (a' hollandi királyt) engedékenységre 's más politikai rendszerre birhatná. — (Szóval, ez a' dolog nem mozdul előre. A' három udvar követei utasítást kértek és várnak udvaraiktól, hogy a' conferentiát 's protocollumokat újra megkezdhessék! A' hollandi király ismeretes gondolkozása 's kilátásai mellett a' diplomacia nem, hanem csak újabb történetek lesznek e' dolgot elintéznü képesek).

Az angol kormány újabb hadihajókat küld a' földközi tengerre, névszerint legközelebb a' 74 álgys Malabar (lineahajó) induland el, 's a' kormány hurré tette, hogy a' földközi tengerre menendő leveleket is ez, nem pedig a' szokott rakhajó (Paketboot) fogja elvinni, miből igen helyesen következteti az Albion, hogy az admiralhivatal igen fontos utasításokat küldhet a' nevezett tájra, minthogy azokat nem akarja a' különben gyorsabb rakhajóra bízni. —

Amerikából jött újabb tudósítások szerint (angol ujságokban) az egyesült státusok congressusának mind a' két háza elfogadta Clay ur tarifbilljét vagy is új vámtörvényjavaslatát. Micsoda behatással volt ezen enyhítő rendszabás, Délcarolinára még nem iratik.

FRANCZIAORSZÁG.

A' követkamara april 3iki ülésében marsal Soult nem levén jelen, helyette Thiers ur olvasa fel egy törvényjavaslatot Páris városa erősítő iránt, mellyekre a' minister 35 millionyi hitelt kér. — A' terv és in-

ditó okok nem valának a' javaslatban kifejtve, ezeket, úgy mond Thiers ur, a' tegnap és tegnapelőtti (kamarai) vitatásokban kell keresni. (Nevetnek). A' javaslat biztossághoz utasított. Ezután a' hadbudget további czikkelyei jövének ismét elő 's a' kamara többet közülök (például: katona is kolákra 2,045,000 franc; invalidek 3,108,000 fr.; különféle, jobbara titkos költségek, Algier és Görögországot illetők, 2,156,000 fr. 's a' t.) minden lerovás nélkül elfogadott. — Más nap legelőbb is Paixhanes ezredes olvasott biztossági tudósítást a' görög kölcsön 's annak egy részben Franciaország által ellálandó biztositása iránt. A' kamarai biztosság többsége, — így rekeszté tudósítását Paixhanes ur, — az ez iránt beadott törvényjavaslat elfogadtatását ajánlja a' kamarának, meg levén győződve, hogy a' külföldi viszonyok mostani fekvésében az új görög statussal való frigy csak kedvező, sőt talán szükséges is lehet a' béke fenmaradása 's Franciaország érdekei 's méltóságára nézve. Dupin ur, mint praesidens, erre megjegyzi, hogy a' vitatások (hihetőleg zajos) napja csak később fog meghatározatni; már eddig is 15en vannak, mint a' tárgyról szólóndók, beirva. — Ezután Persil ur tudósított azon biztosság nevében, mellynek Viennet ur panasza iránt kelle véleményt adnia. A' panasz, mint tudjuk, a' Tribune ellen tétetett, melly ujság minapi számaiban a' követkamarát prostitué-nak nevezte 's Viennet urról azt állítá, hogy a' ministerium titkos költségeiből hónaponként 1,000 francot huz. — A' biztosság az ujság ügyvivőjének (Lionne ur) védőjével együtt előidéztesét 's a' kamara által olly módon leendő megfenyítettését ajánlja, hogy előbb ugyan szózatok többsége által a' „bünös“ vagy „nem bünös“, azután pedig irott czédulák által a' szabandó büntetés határozassék el. A' kamara e' tárgyat april 8ikán veendi fel. Végre ismét a' hadministeri budget került elő 's annak néhány további czikkelyét fogadá el a' kamara minden lerovás nélkül. Keserű kifakadásokra adott az oppositio részéről okot az osztálybeli titkos költségekre kivánt summa (100,000) melly többnyire kének 's áralkodók dijára fordítatik. Odilon

Barrot ocsmánynak mondá ezt a' sokféle, u. m. polgári, hadi, 's még egy nemü, mellyet nevezni nem akar (udvari) politiát és semmit sem vél gyüloletesebbnek, mint a' sereg közé bujtatott kémséget. A' belsöminister ellenben azt véle, hogy a' külön rendü 's egymásnak kezére dolgozó titkos politia által legjobban ki lehet az igazságot nyomozni, — mint például a' pisztolylovési pörben, — 's hogy a' hadministernek ezen költségek kivált azért szükségesek, hogy általok a' szomszéd, határos országbeli seregek mozdulatiról kapjon tudósítást 's a' t. Marsal Soult ma sem volt jelen, mint mondják, gyöngékedés miatt, de hihetőbbleg elkedvetlenedve a' szörnyü lerovás miatt, mellyet budgetén a' kamara tett, 's melly miatt, mint mondják be is adá lemondását a' királynak, de ez azt nem fogadta el. — Aprilis 5dikén elvégezvén a' hadministeri budget vitatását, a' kiadási budgethez teendő pótlékcikkelyeket vevé a' kamara elő, mellyeket szinte általesvén, titkos ülésben, saját budgetével foglalatoskodott.

Páris, april 6ikán. (Level az allg. Zeitból). Az oppositiobeli követek egybegyülekeztek azon tanakodni, mit kelljen a' Tribune dolgában (l. feljebb) tenniök. Abban egyeztek meg, hogy ha az ujság ügyvivője csakugyan a' ház elejébe fog idéztetni, ök annak elíteltetésében nem fognak részt venni. A' biztossági javaslat ellen Rochefoucauld, Salverte, Pagès, Lafayette és Bernaud urak fognak szólani. — A' pairkamarával új vita készül, mivel annak biztossága igen nagy változtatást ajánl a' követkamarától elfogadott megyeszerkezeti törvényen. — Cherbourgi, bresti, touloni levelek megegyezőleg irnak azon rendkívüli készülletekről, melly ezen kikötőkben jelenleg mutatkozik. Naponként érkeznek a' tengerügyministertől az ottani igazgatókhoz levelek, 's minden oda mutat, hogy egy, keleten teendő demonstratioval siet a' kormány. — Anglia, melly szinte készül a' levanterá, úgy látszik, ezen (a' török-aegyptusi) ügyben is, valamint a' belgahollandiban, Franciaországgal fog tartani, noha tetteivel nem akar úgy, mint a' Francia, kétkedni. — Az itteni hollandi követ gyakori conferentiát tart most gróf

Pozzo di Borgoval. A' belga-hollandi ügy nem mozdul, mig majd talán a' keleti történetek vontató kötélre nem veszik 's a' t.

Egy strassburgi level ugyancsak az allg. Zeit.ban, a' nélkül hogy a' dologról kezeskedni akarna, párisi hírek után írja, hogy a' tuileriákban épen nem szeretik, hogy admiral Roussin, hirtelenkedése által, a' cabinetnek illy bajt csinált. — A' Messenger april 6ikán azon, — még igen kétséges — hirt hozza, hogy adm. Roussin egy könnyű hajón Toulonba megérkezett.

Ternaux ur, Franciaországnak legnagyobb, híres manufacturistája, meghalt.

Franciaország népessége 1754ben Mirabeau után 18,000,107re ment; 1772ben Buffon szerint 21,672,777re; 1785ben Necker szerint 24,676,000re; 1787ben hivatalos össze számítás szerint 24,800,000re; 1791ben a' nemzeti gyülekezet idejekor 26,363,074re; 1799ben Depère szerint 28,810,694re; 1815ben a' béke kötésekor 29,236,000re; 1820ban 30,451,000re; 1827ben hivatalos felszámítás szerint 31,851,545re; végre 1832ben szinte hivatalos számítás szerint 32,560,934re.

Jelenleg 8 statuskölcson áll kezdetben: Londonban egy orosz, Bécsben egy ausztriai, Párisban egy római, Párisban és Londonban egy portugáli, Brüsselben egy belga, Párisban egy görög, és egy másik francia.

PORTUGÁLIA.

A' Globe következő újabb híreket hoz Falmouthból april 2ikáról: „Egy Schooner érkezett ide harmad nap alatt Vigóból azon hirrel, hogy adm. Sartorius egy gőzhajót küldött Oportoba egy nyilatkozással dom Pedrohoz, mellyben tőle 20,000 font sterlinget (200,000 pengőt) kíván. Doyle és Crosbie urakat ugyan azon hajón visszabocsátá, de kardjok nélkül. Maga az admiral nem ment Oporto alá 's folyvást Vigonál áll. Mint mondják, azzal fenyegeti don Pedrot, hogy ha elégtételt nem kap, a' hajókat Guernseybe viszi 's ott eladja. — Martz. 26ikán két francia lineahajó jelent meg Oporto előtt, mint hiszik, a' földközi tengerre menendő.“ Ezen utóbbi hirt több londoni ujság helytelennek állítja, azt mondván, hogy az érdekelt hajók nem lehettek Franciaiak, hanem lehetőleg Sartoriuséi voltak.

Következő admiral Sartoriusnak mult levelünkben érdeklött levele dom Pedrohoz. A' Bayona-szigetek előtt, martz. 10d. 1832. Felséges ur! Azon lépésekből, mellyek mint tudósítva vagyok, ellenem Londonban 's Oportóban nem rég tétettek, fájdalommal látom, hogy Felséged irántam mint főparancsnok iránt nincs többé azon bizodalommal, mellyre, ugy véltem, áldozataim 's Ó leghevebb Felsége ügyében tett szolgálaimért számot tarthaték. Engedje meg tehát Felséged, figyelmét némelly körülményekre 's kiváltkép arra fordítanom, hogy én ámbár a' vezérségem alatt álló legénység sem zsoldot sem ruhát nem kapott, elesége csak gyéren és szükön érkezett, hajóim rossz állapotban, embereim szüntelen lázongásban voltak 's tiszteim közül azok, kiktől a' legnagyobb segedelmet vártam, elárultak; mind e' mellett mondom a' nálam sokkal számosabb ellenséget két izben vertem meg, kikötőbe üztem 's abban zárva is tartottam, mig magam a' tengernek ura valék. Ennél fogvást én félelmetlen várom, hogy ebeli viseletem, mint commodoré t. i., hazámban meg és elítéltessék, holott tapasztalt, tanult 's részrehajlatlan férjfiak fogják azt megbírálni 's megörzeni jó híremet, mellynek hazámban fenntartása nekem olly igen szívemen fekszik. A' mi privat characteremet 's az iránti híremet illeti, legjobb tanuság lehet az, hogy én részemről mind azon kedvezményről lemondottam, mellyeket társaim számára sürgettem; hogy magas rangomat, mellyet honomban viselék ('s most már elvesztettem) 's legszebb kinézéseimet tevév ki kockára a' nélkül hogy ezen veszteségért kárpótlást kívánnék. Nem mulathatom tehát el, tudósítani Felségedet, hogy miután az én tanácsom eleitől fogvást alig talált meghallgattatást, sem sürgető kívánatim figyelembe nem vétettek, 's miután én ezek következésében azon általam előre gyanított és félt helyzetbe jutottam, mellynek bekövetkezésére Felségedet annyiszor figyelmeztettem. előadván egyszerűsmind a' módokat is, mikép azt elhárítani lehet, — én most azon szomorú kénytelenségben látom magamat, Felségednek jelentenem, hogy a' tiszték 's közlegénység tőlem azon kötelezvények teljesítését sürgetik, mellyeket én a' Felséged híveivel Lon-

donban kötött egyezés (contractus) szerint kialakultam, 's hogy, ha a' nevezett tisztek és legénység a' Felsőged által is jóvá hagyott alkuban kijelelt fizetést meg nem kapják: én — hogy a' flotta többi részét megmentsem azon sorstól, melly az Eugeniát (hajó) érte — kénytelen leszek Felsőged szolgálatját a' hajókkal együtt elhagyni 's Angliában azon személyektől, kik velem az idézett egyezést kötötték, követelni a' feltételeket, mellyek teljesítésére mi több mint tizennégy hónapi szakadatlan fáradalmunk, munkánk, nyavalygásunk és szükkölködésünk után Felsőgedtől méltán számot tartunk. Ha Felsőged mást ohajt fő vezérül kinevezni, én igen szívesen kész vagyok a' fővezérséget letenni, mihelyt tiszteim 's legénységem követelési megadva 's azon alkupont is teljesítve lesz, melly szerint nekem azon esetre, ha az angol tengerhadban viselt szolgálatomból kiesném, — a' mi most, fájdalom, megtörtént — ezen hivatal pénzbeli értékének megtérítettése ígértetett. Nem rekeszthetem be leveletem azon észrevétel nélkül, hogy én mind azon sok és gyakori figyelmeztetés mellett is, mellyet a' reám ezen szolgálatban váró halátlanság felől hallottam, soha sem hittem volna, hogy azt kivált Felsőged részéről illy nagy mértékben fogom tapasztalni, annál kevesebbé, mivel az egész világ tudta abeli szándékomat, hogy mingyárt ezen expeditio végével hazámba térendek vissza minden egyéb díszjel vagy jutalomkövetelés nélkül, mint a' mellyet azon meggyőződés adanda, hogy illy dicső ügynek sikerültét én is segíttem. Vagyon szerencsém 's a' t. Sartorius A. G. viceadmiral 's II. dona Maria ő leghivebb Felsőge hajóhadának fővezére.

SPANYOLORSZÁG.

Madrid mártz. 25d. A' szomorító minis-terváltozás, mellyet tegnap tudott meg a' főváros, ugyanazon estve vérengző összeüt-közéseket okozott. A' christinosok (királyné párthivei) 's a' királyi önkénytesek több utcán kardra keltek 's a' két részről 7 maradt halva, 20an—30an kaptak sebet. Az egész fővárosi őrizet kiállott. A' vita alatt és után, egész éjen ált, hallatszott az éljen don Carlos! A' zsidobongás ma is folyvást tart 's

nem ritkán forranak uj új csoportok az utcákon össze, de mellyeket a' lovasörség csakhamar elszéleszt. A' ministerium kétségkívül még messzebb fog visszafelé menni, vagy is a' reformrendszertől távolodni, 's a' két párt most elszánva, elkekeredve áll egymás ellenében. Megfoghatatlan a' király bánásmódja; ki míg don Carlos-t Lissabonba számüzi, más részről gróf Punnonrostrot (spanyol liberalis nagy) is számüzi; míg egy részről carlista-ministeriumot nevez, más részről a' kir. gárdától 30 tisztelet bocsát el, noha ennek Zea ur ellene volt. — Legnagyobb elégedetlenséget a' politiapraefectus (San Martin) letétele okozott, helyette Prieto csak ideiglen van kinevezve 's félnek, hogy őt legközelebb Recacho (dühös carlista) fogja követni. (Ujabb hír szerint gróf Punnonrostrot, nagy öröme a' spanyol nagyoknak, visszahivatá ő Felsőge).

TÖRÖKORSZÁG.

Egy touloni ujság következő híreket közöl mártz. 11ikéről Alexandriából, mellyeket Cygne (brigg) hozott magával: „A' dolgok, úgy látszik, viszont bonyolodnak 's a' békekés reményvára távolabb mozdult. Az aegyptusi v. király a' syriai négy basamegyét (Paschalik) 's Caramania két kerületét kívánta; e' mellett akará azt is, hogy szabad legyen annyi szárazföldi 's tengeri erőt tartania, mennyit csak szükségesnek gondol; továbbá, hogy az ő családjára a' helytartóság örökül szálljon 's halála után fia Ibrahim kövesse őt a' helytartóságban. Ezen föltételek alatt kész leend a' török udvarnak adót fizetni. Itt közösen hívék, hogy a' szultán Anglia 's Franciaország közbenjárása által e' föltételeket nem késendik elfogadni, csak azért is, mivel a' szultán jól tudta, hogy Ibrahim basát a' nyert győzedelmek után semmi sem gátolhatá Konstantinápoly felé nyomulni 's hogy ezen előnyomulási szándékot egyedül atyja parancsinak áldozta fel. Mindazáltal reményünk megcsalt; a' történetek a' dolgoknak más fordulatot, 's ellenkező állást adának. Mártz. 3ikán megérkezék Mesange (schooner) Ollivier ural, Roussin admiral tábornok testének fejével Konstantinápolyból 's meghozá a' föltételeket, mellyeknek az aegyptusi basa részéről leendő

elfogadtatásaért Roussin admiral jót állott, 's minek következésében az orosz flotta 's hadiseregek, mellyeket a' szultán segítségül hitt, ismét visszautasítandók valának. Ollivier ur Mehmed Alinál audientzián volt 's elébe terjeszté a' föltételeket. Ezek értelménél fogvást a' szultán semmit sem akart az aegyptusi basának Caramania és Syriából általengedni, csupán St. Jean d' Acre és Tripoli két basaságát Jerusalem 's Napulus városokkal együtt. Roussin admiral Ollivier urnak meghagyá, az aegyptusi basának azt nyilatkoztatni ki, hogy ha e' föltételeket minden várás ellen vonakodnék elfogadni, Franciaország, sőt talán Anglia is egy hajóosztályt küldend kényszerítő eszközül. E' fenyegetődzés a' basát nem rettenté meg, ő nyiltan 's határozottan kimondá, hogy az ajánlott föltételeket el nem fogadja. Válasza az volt, hogy illy tractatus reá nézve lealázó; ő egy részét ama' szerencsének, mellyet fegyver erejével szerzett, teljes joggal sajátul kívánja; ő nem kis megilletődéssel kénytelen tapasztalni: mint nyilvánít két fő hatalmasság, kikkel eddig barátságban élt, iránta ellenes szándékokat; ő megismeri, hogy hatalma gyöngébb; de mind e mellett is eltökélt akarata — nem engedni. Igaz önbecs-érzéssel felelé, hogy a' mint eddig dicsőségesen élt, szintolly dicsőségesen kíván meg is halni: „Én öreg vagyok — így szólott — de azért még van erőm, fegyveres kézzel keresni a' halált! — Halil basa, kit a' szultán békekötésre felhatalmazván Mehmed Alihoz küldött, még mielőtt a' Mesange elérkeznék, az Alitól ajánlott békepontokat elfogadta. Egy kurir küldetének Konstantinápolyba, hogy a' tractatust a' szultán jóváhagyása alá terjessze, 's itt mindenki már bizonyosnak tartá, hogy meg lesz a' békeség, midőn a' Mesange, melly a' vicekirálytól Konstantinápolyba küldetett kurirral össze találkozott, megjő 's a' dolog ujra elfonakul. Halil basa, ki Kairoban tartózkodék 's itt a' szultán válaszában érkezteig a' vicekirály egyik palotájában lakott, azonnal visszatért Alexandriába; Alit nyomosan kéré: valamelly igen veszedelmes lépésre ne határozná el magát; biztatá őt, hogy még nincs minden reménynek vége; mondá,

hogy egyik titoknokát (ameddsch-effendit) Konstantinápolyba küldendi 's magának ezen küldöttségről szerencsés következtést ígér. A' Mesange hajó tegnap Ameddschi-effendivel Konstantinápolyba el is vitorlázott. Itt azt gondolják 's talán méltán, hogy a' francia követ egy kevéssé heveskedett 's a' porta iránt olly kötelezést vállalt fel, mellyet be nem fog teljesíthetni. Ő Alinak segédforrásit 's vizen és szárazon levő védeszközeit hibásan ítélte meg. Ali hadi serege mindenfelé győzedelmes 's az Arabok jobb 's ügyesb katonák a' Törököknél. Az aegyptusi hajósereg erősb, mint sem Európában gondolják 's alkalom adatva meg fog az ellenel, a' mint illik, mérközni. Az aegyptusi hadierő vizen és szárazon következő: A' katonaság öszves száma (ide értvén t. i. a' pattantyusok, csajkászok- 's hidászokat, a' tengeri katonákat, a' nem-rendes gyalogság- és lovassággal együtt) 123.960 főre terjed. — Ibrahim basa kutahiai tábora áll 14 gyalog 's 12 lovas és másfél pattantyus ezredből; ezek mind ügyes, gyakorlott Arabok, kik összesen 50—54,000 főből álló fegyveres erőt képeznek. Az aegyptusi flotta 30 hadi hajót számlál 1,201 álgyuval.

Az itt említett ameddschi-effendi, Residbei, márt. 23kán érkezett Konstantinápolyba 's csakhamar azután francia követségi titoknok Varennes ural Kutahia felé indult, hogy Ibrahimmal a' vicekirály által Halil basának ajánlott föltételek alatt kötendő béke iránt alkudozzék.

ELEGY HIREK.

Odessából jelenti az ottani ujság márt. 19kéről, hogy kikötőjökbe épen előzőtt nap érkezett meg Kumany vice-admiral vezérlete alatt a' második orosz hajóhad, magát a' már Bosporuson állóhoz esatlandó. Hajói következők: „Maria császárné“ 84 álgyus, parancsnokja első rendű hajókapitány Papachristo; „Parmen“ 74 álgyus parancsnokja első r. hajó-kap. Antipa; „Drinápoly“ 84 ál. parancsnokja első r. hajó-kapit. Kastinich; „Tenedos“ fregát 60 ál. par. másod r. hajó-kap. Tugarinoff; és „Langeron“ szállító hajó, parancsnokja hajó-hadnagy Pulakas. Newa gözhajó pedig ugyan ez nap indula ki tőlünk Konstantinápoly felé. — Herczeg Radzivill

Antal Posen nagyhercegség kir. kormányzó helytartója april 7ikén élte 58ik évében kimult. — A' hollandi király april 2kán Amsterdamban utazott; ugyan ez nap egy kir. parancsa jelent meg, melly Vriesland, Groningen és Dreuthe tartományok, valamint Amsterdam, Haarlem, Hoorn és Alkmaar városok számára a' népkatonaság közt egy országos felkelés alkalmával tiszteket nevez; az ifju kir. herczeg mint fővezére a' hollandi seregeknek folyvást fő hadi szállásán Tilburgban tartózkodik, gyakran látogatja a' körülötte fekvő erősegeket, 's még gyakrabban tart hadi gyakorlatokat. Mondják: a' francia fogságban levő hollandi katonákhoz felszólítás bocsáttatott, hogy don Pedro szolgálatjába lépnének, de mellyet közölök senki sem fogadott el. Egyébiránt e' foglyok tiszteinek Franciaország minden városiban, Párist kivéve, szabad járás kelés engedtetett.

Londonban nem rég egy 103 esztendő agg bábaasszony halt meg; hosszas hivatala alatt mindössze 5,000 magzatot segített a' világra jöhetni.

Az angol király 's Wilhelm braunschweigi herczeg, mint a' braunschweigi herczegi háznak fejei rendeletet bocsáttaták ki martz. 14ikén, mellyben Károly br. hget, hogy kezei közt levő privát vagyonát, mint kezde, balgatag válalatokra végképen el ne pazarolja 's így másoknak lehető vagy már meglévő törvényes követeléseit ki ne játsza, gyámság (curatela) alá rendelik, 's a' főgyámságot Cambridge kir. hg 's hannoverai vicekirályra bizzák, ki azután a' valóságos administraliora egy vagy több, Braunschweigan lakozandó, biztost fog kinevezni 's azok számadásaikat a' két udvarnak évenként benyújtani. — Namik basa (török követ az angol udvarnál) miután Párist és Berlint meglátogatta, ezen utóbbi helyről Pétervárába utazott el. — Az orosz uj corpus juris, melly 1835ben fog erőbe lépni 's nyomtatásban már egészen megjelent, 8 törvénykönyv-

ből áll, 15 kötetben, 's magában foglal minden 1649től 1832ig hozott 's újabb által el nem törölt törvényt. Ezen törvénykönyv rendszere nem a' kiadott csász. rendeletek időszaki (chronologicus) során, hanem az illetett törvényhozási tárgyakon alapul, úgy hogy minden, például a' politiát illető törvénycikkely után, idézve van a' rendelet is, mellyen az alapul, azon számnál fogvást, melly alatt ez a' rendeletek időszaki sorában előfordul.

U j a b b: Az éjszakamerikai egyesült statusok congressusa martz. 2ikán rekeszté be üléseit. 4ikén tartá general Jackson, mint ujon megválasztott praesidens, beiktatási beszédét a' képviselők palotájában. — A' francia követkamara elfogadá april 6ikán az egész kiadási budgetet, saját költségeivel együtt. Ez utóbbiak között praesidense díját 5,000 francról 10,000 francra emelte hónapokint. Ezen kívül megvette az ország számára Cuvier könyvtárát 72,500 francra, 's ifjabb Champollion kézíratait és könyveit 50,000en; megadta egyszersmind e' két tudós özvegyi számára ajándatba hozott évpenzt. — A' belga képviselőkamara elfogadta april 4ikén a' hadi budgetet, de csak hat hónapra, nem, mint a' ministerium kíváná, egy esztendőre. E' miatt ministeriumváltást vártak 's rebesgettek az ujságok, de a' brüsseli Indépendant (ministeri ujság) újabb nyilatkozásakint semmi illyes változások nem fognak történni. A' kamara az nap april 22ikeig halasztá el üléseit. — Frankfurtban e' h. 10ikén éjjel néhány gyanus személy közeledett a' puskaportárhoz, de kik az örkatona puskaszavára azonnal szélt futottak; egyébiránt a' város csendes. — Dona Maria da Gloria e' folyó april 19ikén érte el 14ik évét 's így a' portugáli törvények szerint teljes korát. — Itt Pest-Budán is uralkodik már a' náthahurut (influenza), nem veszedelmesen.

A' gabona pesti piaczi ára april 19ikén 1833:				P é n z k e l e t.			
pos. m. val. gar.	legjobb	közép.	csekély	pos. m. val. gar.	legjobb	közép.	csekély
Tisztabuza	120	106 $\frac{1}{2}$	100	Zab	38 $\frac{1}{2}$	36 $\frac{1}{2}$	34 $\frac{1}{2}$
Kétszeres	86 $\frac{1}{2}$	80	73 $\frac{1}{2}$	Köles	—	—	—
Rozs	53 $\frac{1}{2}$	50	46 $\frac{1}{2}$	Köleskása	—	—	—
Árpa	53 $\frac{1}{2}$	50	46 $\frac{1}{2}$	Kukoricza	66 $\frac{1}{2}$	60	—

Bécs april 16 kán középpár pengő pénzben			
Status 5 pC. kötel.	91 $\frac{1}{2}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankók.	51 $\frac{1}{2}$
— 4 pC.	81 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	—
— 1820ki kölcs.	—	Bankrészvény	—
— 1821ki —	134	Cs. arany pC. agio	—